

INHOUDSTAFEL

ENKELE SIGNIFICANTE KLACHTEN INZAKE REPATRIËRING (SYNTHESE)	1
1. METHODOLOGIE	1
2. ANALYSE	1

ENKELE SIGNIFICANTE KLACHTEN INZAKE REPATRIËRING (SYNTHESE)ⁱ

1. METHODOLOGIE

De bij het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten beschikbare of gekende dossiers werden geanalyseerd. Als uitgangspunt van de analyse werd gekozen voor de inhoud van de aanvankelijke klacht en/of het verhoor ter bevestiging van de klacht waarbij de aangeklaagde grieven worden onderstreept. Er werd geen rekening gehouden met de resultaten die werden geboekt tijdens het onderzoek en dus niet met een eventuele vernietiging van de aanvankelijke grieven, aangezien niet alle onderzoeken zijn afgesloten of de aangeklaagde feiten onvoldoende konden worden gestaafd.

In de mate van het mogelijke hebben wij een onderscheid gemaakt tussen de klachten (toezicht en/of gerechtelijk), de 'artikelen 26'ⁱⁱ en de 'artikelen 14bis, 1ste lid'ⁱⁱⁱ.

Tegelijkertijd werd elk dossier geanalyseerd vanuit verschillende invalshoeken: (1) kenmerken van de klager; (2) oorsprong van de klacht (kennisname door het Vast Comité P); (3) onderwerp van de klacht (grieven); (4) plaats van de aangeklaagde feiten; (5) beoogde dienst.

Bijkomend dient te worden onderstreept dat in eenzelfde klacht verschillende grieven kunnen worden geformuleerd en dat in eenzelfde dossier verscheidene personen kunnen worden gecodeerd.

Wij zijn eveneens uit eigen beweging overgegaan tot het verhoor van personen, hoofdzakelijk vrouwen, die het voorwerp hadden uitgemaakt van pogingen tot uitwijzing maar die geen klacht hadden ingediend. De bedoeling was het toezichtsonderzoek uit te breiden via de bevraging van personen die een soortgelijke situatie hebben meegemaakt en inlichtingen in te zamelen over de wijze waarop deze pogingen zijn verlopen.

2. ANALYSE

Bij lezing van de verschillende dossiers en de analyse van ingezamelde gegevens kunnen wij, in de huidige stand van zaken, de volgende elementen onderstrepen.

De leden van de Dienst Enquêtes P hebben kunnen rekenen op de volledige medewerking van de directies van de gesloten centra die afhangen van de FOD Binnenlandse Zaken (127bis, Brugge, Vottem, enz.) in het kader van hun gerechtelijke en/of toezichtsonderzoeken. Aanvullend hebben wij verschillende klachten rechtstreeks ontvangen via de directie van het Centrum 127bis, die vroeg dat een lid van de Dienst Enquêtes P langs zou komen om de klacht te akteren van een persoon die in het centrum opgesloten was.

Wanneer de leden van de Dienst Enquêtes P zich naar het Centrum 127bis dienen te begeven om een aanvankelijke klacht te akteren, worden ze geconfronteerd met de moeilijkheden inherent aan de dualiteit van hun opdrachten en meer bepaald het gebrek aan kennis, op dat

---

ⁱ Dossier nr. 53925/2004. Zie ook punt 16 van het Activiteitenverslag van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Parl. St., Kamer, 2004-2005, nr. 1966/001 en Senaat, 2004-2005, nr. 3-1321/1, p. 139-147.

ⁱⁱ Art. 26: “Elk lid van een politiedienst dat een misdad of een wanbedrijf gepleegd door een lid van een politiedienst vaststelt, stelt daarover een informatief verslag op en bezorgt dat binnen vijftien dagen aan de directeur-generaal van de Dienst Enquêtes P”.

ⁱⁱⁱ Art. 14bis, 1ste lid: “Het Vast Comité P stelt ook onderzoeken in naar de activiteiten en de werkwijzen van de algemene inspectie van de federale en van de lokale politie. Onverminderd deze opdracht pleegt het overleg met de algemene inspectie, teneinde zijn wettelijke opdrachten van toezicht op de politiediensten te vervullen. De commissaris-generaal van de federale politie, de algemene inspectie van de federale en van de lokale politie en de korpschefs van de lokale politie sturen aan het Vast Comité P ambtshalve een kopie van de klachten en aangiften die zij betreffende de politiediensten hebben ontvangen en bij het afsluiten van het onderzoek een korte samenvatting van het resultaat ervan. Indien het verzoek om toezicht uitgaat van een bevoegde minister, is zijn instemming vereist vóór elke mededeling”.

ogenblik, van het type verslag dat moet worden opgesteld (klacht op gerechtelijk vlak of op het vlak van toezicht). Deze moeilijkheden komen tot uiting in de noodzaak om een beroep te doen op een beëdigd tolk indien de klacht op gerechtelijk vlak wordt geacteerd. Dit kan niet worden geëvalueerd alvorens een eerste gesprek te hebben met de persoon. Dit eerste gesprek kan de aanwezigheid van een tolk vereisen van bij het begin zonder het gevolg te kennen dat er door onze diensten aan zal worden gegeven. Het is dus van belang de regels van de strafprocedure na te leven om te vermijden dat het verdere goede verloop ervan in het gedrang zou worden gebracht.

De leden van de Dienst Enquêtes P konden tevens rekenen op de volledige medewerking van de directie LPA/BRUNAT in het kader van hun onderzoeken. Zij heeft hen namelijk verslagen en processen-verbaal ter beschikking gesteld en hen geregeld de planning van de repatriëringen toegestuurd. Daarnaast heeft de directie van deze eenheid ons alle faciliteiten verleend om toegang te hebben tot haar installaties in het kader van controlebezoeken ter plaatse.

In dit type dossier, wanneer de klager het voorwerp heeft uitgemaakt van een poging tot uitwijzing, is het van belang prompt te reageren en de klacht met de nodige snelheid te behandelen opdat deze persoon zou kunnen worden verhoord, vooraleer hij of zij effectief het Belgisch grondgebied verlaat. Snel handelen vermijdt een systematisch teruggrijpen naar een eventuele opschorting van de uitwijzingsprocedure, die geregeld wordt gevraagd door bepaalde NGO's en/of instellingen belast met deze problematiek.

In een dergelijke context zou men niet uit het oog mogen verliezen dat de 'belangen' van de partijen die betrokken zijn bij de repatriëringsprocedure tegengesteld kunnen zijn: het grondgebied doen verlaten of op het grondgebied blijven. Deze uiteenlopende belangen liggen ongetwijfeld soms aan de basis van diverse kunstgrepen die enkel en alleen tot doel hebben het daadwerkelijk vertrek uit te stellen (automutilatie, verwondingen die passende medische zorgen vereisen, neerlegging van klacht met vraag tot opschorting van de procedure tijdens de duur van het onderzoek, enz.). Zonder te dramatiseren noch het belang van dit probleem te overschatten, moet men zich hiervan bewust zijn.

De opdrachten en bevoegdheden van het Vast Comité P zijn afgebakend door de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten. Bijgevolg is het Vast Comité P dus enkel bevoegd voor de politiediensten (-ambtenaren) in de zin van het artikel 3 van voornoemde wet. In dit opzicht doen de betwistbare handelingen die eventueel aan de politie kunnen worden geweten, zich hoofdzakelijk voor binnen de installaties van LPA/BRUNAT (cellen) of tijdens de overbrenging van en naar het vliegtuig. Dit impliceert nagenoeg automatisch of steeds de aanwezigheid van derden en dus van getuigen die niet betrokken zijn bij het dossier, maar maakt het ook moeilijk om de waarachtigheid van de feiten te achterhalen. De versie van de klager staat dan lijnrecht tegenover die van de leden van LPA/BRUNAT, onverminderd bepaalde verificatiemogelijkheden waarop wij elders terugkomen.

Daarnaast dient te worden onderstreept dat het bijzonder moeilijk is om een doeltreffend extern toezicht uit te oefenen op de repatriëringsprocedure die wordt toegepast door LPA/BRUNAT, aangezien de aanwezigheid van de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie en/of leden van de Dienst Enquêtes P in de cellen en/of het voor de overbrenging gebruikte voertuig automatisch en onvermijdelijk wordt opgemerkt omdat de toegangsvoorwaarden tot deze plaatsen de kennisname van de aanwezigheid van controleurs inhoudenⁱ. Bovendien laat de ligging van de meeste plaatsen die in aanmerking komen geen discrete directe observatie toe. Volgens ons biedt de zichtbare aanwezigheid van leden van de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie aan boord van vliegtuigen dus slechts een zeer gedeeltelijk antwoord op de potentiële risico's (ogenblik waarop zich eventuele inbreuken zouden voordoen). De enquêteurs van de Dienst Enquêtes P zouden toegang moeten kunnen hebben tot de ontoegankelijke ruimten van

---

ⁱ Vertrekkende vanuit het principe dat in aanwezigheid van leden van de Dienst Enquêtes van het Vast Comité P er geen betwistbare handelingen zouden worden gesteld.

Brussel-Nationaal zonder hulp te moeten inroepen van de leden van het detachement LPA/BRUNAT.

De personeelsleden van LPA/BRUNAT die worden geconfronteerd met weerstand en/of andere moeilijkheden tijdens de uitoefening van hun opdrachten, stellen systematisch een proces-verbaal op ter attentie van het parket.

De klachten met betrekking tot eventuele bedreigingen geuit en/of druk uitgeoefend tijdens deze opdrachten zijn doorgaans even moeilijk te staven gezien de afwezigheid van formele bewijzen, de verschillende graad van perceptie van de diverse intervenanten, maar ook gezien de vage en ijle grens tussen psychologische druk en de noodzaak om de mensen ervan te overtuigen vrijwillig of zonder het gebruik van geweld te vertrekken.

Het aantal ons ter kennis gebrachte klachten, waarop wij elders terugkomen, is miniem ten opzichte van het aantal personen dat het voorwerp uitmaakt van een repatriëring (11 047 pogingen tot uitwijzing waarvan 8 658 repatriëringen in 2004)ⁱ.

Het numerieke belang van deze klachten moet dus worden gerelativeerd zonder daarom elke individuele klacht te veronachtzamen die het voorwerp moet uitmaken van een nauwgezet en systematisch onderzoek.

Elke klacht is een klacht te veel.

Tijdens de *hearing* bij LPA/BRUNAT hebben wij kunnen vaststellen welke procedures de directie van LPA/BRUNAT heeft ingevoerd om individuele ontsporingen maximaal te voorkomen en om een permanent toezicht te bewaren op de uitvoering van haar opdrachten: bepaling van een specifiek profiel, selectie, opleiding, aanwezigheid van een kaderlid, indienstneming van sociaal assistenten en/of psychologen, enz.

Deze procedures zijn duidelijke bakens, maar sluiten geen eventuele individuele tekortkomingen uit. Men moet dus “druk” blijven uitoefenen door het onderzoek, door de Dienst Enquêtes P of door de dienst intern toezicht, van de ons ter kennis gebrachte klachten voort te zetten.

De Commissie Vermeersch II heeft tevens haar standpunt bekendgemaakt over de rol van het Vast Comité P inzake repatriëringen, namelijk in aanbeveling 12: *“Een permanente externe controle door het Vast Comité P, niet alleen door middel van onderzoek van eventuele klachten onder toezicht van het Parlement, maar ook in voorkomend geval, door bijkomstige controles van de activiteiten van de AIG en eventuele uitzonderlijke controles op het terrein in functie van de omstandigheden”*.

Het is belangrijk hier in herinnering te brengen dat dit een aanbeveling is van een Commissie, emanatie van de uitvoerende macht, over de toezichthoudende activiteiten die een instelling die valt onder het gezag van de wetgevende macht, uitoefent op andere emanaties van diezelfde component van de uitvoerende macht.

Het Vast Comité P zal deze aanbeveling met zijn parlementaire begeleidingscommissie bespreken en de nodige afspraken maken met de verschillende *ad hoc* partners en belanghebbenden.

ⁱ Zie ook punt 16.2. van het Activiteitenverslag 2004 van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Parl. St., Kamer, 2004-2005, nr. 1966/001 en Senaat, 2004-2005, nr. 3-1321/1, p. 140-145.